

Povreda člana 10. EK

Aplikant, Standard Verlagsgesellschaft mbH, je društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Beču. Izdavač je novina *Der Standard* i vodi internetski portal vijesti koji sadrži članke i forume za diskusiju na derStandard.at.

Predmet se odnosi na sudski nalog aplikantu da otkrije podatke o prijavama registrovanih korisnika koji su postavili komentare na web stranici. Nalog je uslijedio nakon komentara koji navodno povezuju političare sa, između ostalog, korupcijom ili neonacistima, koje je aplikant uklonio, ali je odbio otkriti informacije o licima koja su dala komentare.

Pozivajući se na član 10. (sloboda izražavanja) Evropske konvencije o ljudskim pravima, aplikant se žali na nalog da se objave podaci o korisnicima na njegovom portalu.

Evropski sud je posebno utvrdio da korisnički podaci ne uživaju zaštitu „novinarskih izvora“ i da nema apsolutnog prava na online anonimnost. Međutim, domaći sudovi nisu uravnotežili interese tužitelja s aplikantovim interesima da sačuva anonimnost korisnika kako bi pomogao u promicanju slobodne razmjene ideja i informacija koje su zaštićene članom 10. Sudski nalozi stoga nisu bili neophodni u demokratskom društvu.

Nema povrede člana 8. EK

Aplikanti (Mihai Daneş, Liviu Harbuz i Viorel Andronie) su tri rumunska državljana.

Predmet se odnosi na odbijanje građanskih tužbi koje su aplikanti, članovi upravnog odbora Nacionalnog reda veterinarskih hirurga Rumunije (CMVR), podnijeli protiv novinara i lokalnih sedmičnih novina, radi obezbjeđenja zaštite svog ugleda nakon objavljivanja članka koji sadrži kritike na njihov račun.

Članak je objavljen u izdanju *Bihoreanul* (lokalni sedmični list) od 18. do 24. marta 2013. godine i na internet stranici tog lista. Naslov je glasio: „*Otrovano meso. Dok bjesni skandal oko mesa kontaminiranog antibioticima, veterinar upire prstom: upravno tijelo C.M.V.R. je odgovorno*“.

Članak se, između ostalih tema, bavio opasnostima od prodaje i upotrebe veterinarskih antibiotika, bez recepta, a posebno je kritizirao aplikante za uključenost u nacionalnu trgovinu veterinarskim lijekovima i za aktivnosti s ciljem zaobilaženja naredbe koja ima za cilj jačanje nadzora nad prodajom takvih lijekova.

Aplikanti su pokrenuli parnični postupak protiv novina i novinara koji je napisao članak, ali su rumunski sudovi odbili njihove tužbe, smatrajući da je postignuta pravična ravnoteža između dva suprotstavljena prava u predmetu, odnosno: prava na zaštitu njihovog ugleda i prava na slobodu izražavanja novinara i novina.

Pred Evropskim sudom, aplikanti se pozivaju na član 8 (pravo na poštovanje privatnog života), tvrdeći da domaće institucije nisu zaštitile njihov ugled.

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za edukaciju i sudsku dokumentaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Evropski sud je primijetio da je cilj osporenog članka da upozori na opasnost za zdravlje potrošača zbog korištenja veterinarskih lijekova bez recepta, na korake koje je poduzeo aplikant da se poništi uredba namijenjena jačanju učinkovitosti relevantnih standarda, te na direktnu uključenost aplikanata u promet veterinarskih lijekova. Također je primijetio da je prodaja mesa nepogodnog za konzumaciju već bila predmet medijskog izvještavanja kada je članak objavljen i o njemu se raspravljalo u nacionalnoj štampi. Smatrao je da su teme članka pitanja od općeg interesa, vezana za zaštitu javnog zdravlja.

Ponovio je da, u skladu s pozitivnim obavezama vlasti prema članu 8. Konvencije, javnost mora imati pristup informacijama koje im omogućuju procjenu rizika kojem su izloženi. Sud stoga ne vidi razlog da sumnja da je objavljivanje spornog članka pridonijelo pokrivanju predmeta od javnog interesa. Posljedično, smatra da su nacionalni sudovi uspostavili pravičnu ravnotežu između prava aplikanata na poštovanje njihovog privatnog života i pravo autora članka na slobodu izražavanja, te je procijenio te suprotstavljene interese u svjetlu kriterija navedenih u njegovoj sudskoj praksi.

Godlevskaya v. Russia (br. 58176/18), 7.12.2021.

Povreda člana 1. Protokola broj 1. uz EK

Aplikantica je Lyudmila Godlevskaya, ruska državljanka.

Predmet se odnosi na zapljenu i prodaju nepokretne imovine aplikantice, koju su naložili sudovi nakon krivične osude njenog bivšeg supruga. Aplikantica se 1996. godine udala za G., sa kojim je sklopila bračni ugovor 2000. godine. U periodu između 2011. i 2014. godine aplikantica je kupila dva stana i jednu drugu nekretninu. Par se razveo 2015. godine.

U međuvremenu je 2011. godine pokrenuta krivična istraga zbog pronevjere u fabrici u kojoj je G. bio direktor od 2006. godine. Stavljen je pod istragu 2015. godine. Sljedeće godine, na zahtjev fabrike, koja je pristupila postupku kao građanska stranka, sud je odobrio privremeno oduzimanje imovine aplikantice, nalazeći da postoje uvjerljivi razlozi za vjerovanje da je ta imovina pribavljena nezakonitim ponašanjem G-a. Ovu odluku potvrdio je Regionalni sud.

G. je 2017. godine osuđen na uslovnu kaznu zatvora u trajanju od dvije godine zbog dva krivična djela pronevjere počinjenih u periodu od 2007. do 2009. godine. Napominjući da su predmetne zgrade kupljene na ime aplikantice tokom braka sa G., sud je naložio da se zaplijene i prodaju, te da se prihodi predaju fabrici. Žalba i revizija koje je uložila aplikantica su odbijene. Nakon toga se aplikantica tri puta obraćala građanskim sudovima radi ukidanja naloga za zapljenu, ali su zahtjevi odbijeni. G. je umro 2020. godine.

Pozivajući se na član 1. Protokola br. 1 (zaštita imovine), aplikantica se žali na zapljenu i prodaju njene nepokretne imovine, nametnutu zbog osude njenog bivšeg supruga.

Sud je precizirao da je zapljena i prodaja imovine predstavljala miješanje – uključujući kontrolu korištenja imovine – u pravo aplikantice na njeno mirno uživanje imovine.

Ponovio je da svako uplitanje u mirno uživanje imovine mora imati pravni temelj u domaćem pravu.

U ovom je predmetu zaključio da nije bilo zakonskog osnova za ovu mjeru i, posljedično, da je došlo do povrede Konvencije.

Povreda člana 10. EK

Povreda člana 11. EK

Aplikanti su, Maksim Mikhaylovich Yefimov, ruski državljanin i Grupa za ljudska prava mladih, ruska nevladina organizacija. Aplikant Yefimov osnovao je Grupu za ljudska prava mladih 2000. godine u Petrozavodsku (Republika Karelija).

Slučaj se odnosi na zakon u Rusiji koji predviđa da se udruženje može raspustiti ako odbije da izbací člana koji je osumnjičen za ekstremizam.

Aplikant je 2011. godine optužen za ekstremističko djelo govora mržnje u vezi sa njegovom objavom u kojoj je kritikovao uticaj Ruske pravoslavne crkve u javnom životu. Dvije godine kasnije, Grupa za ljudska prava mladih je raspuštena jer nije izbacila iz svojih redova aplikanta, koji je bio optužen za krivično djelo ekstremizma.

Pozivajući se na član 10. EK (sloboda izražavanja), aplikant se žali na njegovo procesuiranje zbog izražavanja svojih stavova. Pozivajući se na član 11. EK (sloboda udruživanja), aplikanti se žale na naredbu o isključenju prvoaplikanta iz Grupe za ljudska prava mladih i nalog o raspuštanju grupe.

Evropski sud je konstatovao sljedeće: Objava prvog aplikanta ticala se navodno rastućeg antiklerikalnog osjećaja u Republici Kareliji. Iznoseći svoje stavove o tome što bi moglo negativno utjecati na stavove prema Ruskoj pravoslavnoj crkvi, osvrnuo se na bliske veze Crkve s političkom strankom na vlasti, nastavak izgradnje vjerskih objekata o javnom trošku, davanje bivših dječjih vrtića na korištenje uz crkvu i sveprisutna prisutnost svećenika na javnoj televiziji. Kao dokaz negativnog odnosa prema Crkvi naveo je antiklerikalne grafite na zidovima nekadašnjeg dječjeg vrtića preuređenog u vjerski centar. Doduše, kritike su bile oštro sročene i neki su se ljudi možda uvrijedili zbog jezika. Međutim, to nije značilo da je riječ o "govoru mržnje". Ključno pitanje u ovom predmetu stoga je bilo mogu li se komentari aplikanta, kada se čitaju u cjelini i u njihovom kontekstu, smatrati promicanjem nasilja, mržnje ili netolerancije.

Prvi aplikant izrazio je zabrinutost zbog onoga što je vidio kao zadiranje jedne određene vjerske organizacije na javne objekte i njeno neopravdano bogaćenje na štetu društva u cjelini. Njegova kritika bila je usmjerena na vjersku organizaciju, a ne na pojedinačne vjernike i nije pozivala na nečije isključenje ili diskriminaciju, a kamoli na poticanje na djela nasilja ili zastrašivanja. Također se nije tvrdilo da su bilo kakve činjenične tvrdnje u publikaciji, poput izgradnje crkava o javnom trošku, prenamjene dječjih vrtića u vjerske objekte ili postojanja grafita, bile neistinite ili klevetničke prirode.

Što se tiče ciljeva zaštite nacionalne sigurnosti i sprečavanja nereda na koje se Vlada pozivala, nisu iznijeti nikakvi dokazi o osjetljivom društvenom ili političkom porijeklu, napetoj sigurnosnoj situaciji, ozračju neprijateljstva i mržnje ili bilo kojim drugim posebnim okolnostima u kojima je objava mogla proizvesti neposredne nezakonite radnje protiv pravoslavnih svećenika i izložiti ih stvarnom ili čak udaljenom riziku od nasilja.

Konačno, u mjeri u kojoj su priroda i težina izrečenih kazni bili faktori koje treba uzeti u obzir pri ocjeni proporcionalnosti miješanja, Sud je primijetio da je prvi aplikant bio procesuiran po optužbama koje je kažnjivo lišenjem slobode.

Evropski sud je konstatovao da se nije pokazalo da je objava mogla potaknuti nasilje, mržnju ili netoleranciju ili izazvati uznemiravanje javnosti, a razlozi za podizanje krivične prijave protiv aplikanta nije bilo u skladu sa standardima člana 10.

U pogledu člana 11. Konvencije Evropski sud je istakao da raspuštanje udruženja aplikanta nije imalo jasnu i predvidivu pravnu osnovu. Zaključak da miješanje nije bilo "propisano zakonom" oslobodio je Sud od ispitivanja je li ono također slijedilo legitiman cilj i je li bilo "neophodno u demokratskom društvu".

Yasin Özdemir v. Turkey (br. 14606/18), 7.12.2021. godine

Povreda člana 10. EK

Aplikant je Yasin Özdemir, turski državljanin.

Predmet se odnosi na krivičnu osudu aplikanta, nastavnika, za hvaljenje zločina i kriminalaca, zbog komentara koje je objavio na društvenim mrežama u aprilu 2015. godine, u znak podrške organizaciji "Fetullahist" i njenom vođi (Fethullah Gülen).

U junu 2016. godine, kancelarija javnog tužioca naložila je policiji da sprovede istraživanje na društvenim mrežama (Facebook, Twitter i Instagram) kako bi identifikovala korisnike interneta koji su pripadali terorističkim organizacijama.

Istog mjeseca, Uprava za sigurnost u *Isparti* pripremila je izvještaj, klasificiran kao tajni, o komentarima koje je aplikant objavio na Facebooku kao reakciju na članke ili vijesti o organizaciji „Fetullahist“ u provladinim novinama *Yenişafak*.

U julu 2016. godine aplikant je otpušten, u skladu sa zakonskom uredbom br. 667 (donijelo ju je Vijeće ministara za vrijeme vanrednog stanja uvedenog nakon pokušaja državnog udara, na osnovu toga što je prethodno bio zaposlen u privatnoj školi povezanoj s "terorističkom organizacijom FETÖ/PYD", koja je zatvorena na osnovu iste zakonske uredbe.

U avgustu 2016. godine aplikant je stavljen pod policijski nadzor, a zatim mu je određen pritvor, jer su ga vlasti sumnjičile da je član organizacije FETÖ/PYD ili da je širio propagandu u njenu korist.

U novembru 2016. godine, Porotnički sud u *Isparti* osudio je aplikanta na sedam mjeseci i 15 dana zatvora, primjenom člana 215. stav 1. Krivičnog zakona Turske, utvrdivši da radnje aplikanta spadaju u krivično djelo veličanja zločina i kriminalaca. Porotni sud je također odlučio da obustavi objavu presude kojom se aplikant osuđuje (što znači da će biti poništena ako ne bude osuđivan za neko krivično djelo iste vrste u periodu od pet godina).

Porotni sud je u svojoj presudi skrenuo pažnju na organizacione strukture i metode rada FETÖ/PYD-a. Smatrao je da je to bila oružana organizacija, jer je izvršila nekoliko napada u Turskoj preko svojih pripadnika koji su bili zaposleni u oružanim snagama ili policiji. Što se tiče uslova predviđenog članom 215. stav 1. Krivičnog zakonika, prema kojem se izjave koje predstavljaju jasnu i trenutnu opasnost za javni red smatraju hvaljenjem zločina i zločinaca, porotni sud je smatrao da je pokušaj državnog udara iz jula 2016. godine takva opasnost.

Žalba koju je uložio aplikant, kao i njegova pojedinačna aplikacija Ustavnom sudu Turske su odbijene.

Pozivajući se na član 10. Konvencije (sloboda izražavanja), aplikant se žali na svoju osudu, tvrdeći da u vrijeme kada je objavio sporne komentare, predmetna organizacija nije bila poznata kao teroristička organizacija.

Evropski sud je primijetio sljedeće:

- Kada je aplikant objavio svoje poruke, one su sadržavale ideje i mišljenja iznesena u okviru javnih rasprava o određenim osjetljivim temama (njegovo mišljenje o temeljnim činjenicama sudskih istraga pokrenutih o optužbama za korupciju, njegova kritika politike koju su političke vlasti vodile protiv opozicije, te njegova kritika navodnih odnosa između političkih vlasti i naoružanih organizacija islamista). Ta mišljenja nisu poticala ljude na nasilje ili pobunu.

- U vrijeme nastanka događaja nijedan član Gülenističkog pokreta nije osuđen pravosnažno jer su vođe ili članovi ilegalne ili terorističke organizacije.

- Član 215. stav 1. turskog krivičnog zakona, između ostalog, predviđa kažnjavanje komentara koji veličaju zločin ili zločinaca pod uvjetom da su ti komentari doveli do jasne i prisutne opasnosti za javni red. Krivični sud koji je osudio aplikanta smatrao je da je neuspjeli vojni udar koji se desio dugo nakon što je aplikant objavio komentare predstavljao upravo takvu opasnost.

S tim u vezi, Sud je smatrao da se od aplikanta nije moglo razumno očekivati da će osporeni komentari, koji su se jasno suprotstavljali Vladinoj liniji, a činili su miroljubivi doprinos javnoj raspravi i nisu poticali ljude na pobunu, mogli dovesti do stvarnog i neposrednog rizika od nereda, kao što je pokušaj vojnog udara, više od godinu dana kasnije. Činjenica da je osudu zasnovao na cirkularnom obrazloženju (Circular Reasoning²), kao što je predmetni sud to učinio u ovom predmetu, predstavljala je pretjerano široko tumačenje zakona i zaobilazanje od suda zapreke koju je postavio zakonodavac dvosmislenim optužbama, kažnjavajući izražavanje miroljubivih mišljenja u javnoj raspravi. Sud je zauzeo stav da je tako široko tumačenje člana 215. Krivičnog zakona bilo nepredvidivo za aplikanta u relevantno vrijeme.

Slijedom toga, miješanje u aplikantovo pravo na slobodu izražavanja nije ispunilo zahtjev "kvalitete zakona" prema članu 10. Konvencije.

Hamzagić v. Croatia (br. 68437/13), 9.12.2021.

Nema povrede člana 6. EK

Aplikant je Meho Hamzagić, državljanin Bosne i Hercegovine. Živi u Marburgu (Njemačka).

Tokom rata u Bosni i Hercegovini gospodin Hamzagić je proveo tri mjeseca u logoru. Njemačke vlasti su mu dodijelile invalidsku penziju prvenstveno na osnovu posttraumatskog stresnog poremećaja vezanog za rat. U Hrvatskoj je pokrenut postupak za sticanje srazmjernog dijela invalidske penzije.

Pozivajući se na član 6. (pravo na pravično suđenje), aplikant se žali da je postupak u Hrvatskoj bio nepravičan, jer je odlučeno na osnovu nalaza vještaka kojima je nedostajala relevantna stručnost i neutralnost da ocijene njegovo stanje.

Evropski sud je između ostalo, ponovio da je prvenstveno na nacionalnim sudovima da procijene dokaze koje pribave i relevantnost svakog dokaza koje stranka želi izvesti. Sud ne

² **Kružni argument** (lat. *Circulus in probando* - krug u testu) ili **paradoksalno razmišljanje** ili **kružna logika** je logička greška koja nastaje kada argument počinje pretpostavkom koja je ujedno i zaključak tog argumenta. Drugim riječima, u premisama se kao pretpostavka iznosi upravo ono što se u stvari dokazuje. Sam kružni argument može biti validan ukoliko su zaključak istinit i premise istinite.

nalazi ništa nepravilno u obrazloženoj odluci Upravnog suda u Zagrebu kojom se odbija pribaviti psihijatrijski izvještaj.

Taj je sud utvrdio da su relevantne medicinske činjenice u predmetu utvrđene sa dva izvještaja dobijena vještačenjem koji su u skladu s medicinskom dokumentacijom u spisu, da je svaka država ispitala invalidnost u svrhu dodjele invalidske mirovine na osnovu vlastitih medicinskih i pravnih kriterija, te da su u predmetu vještaci zaključili da bolesti aplikanta ne predstavljaju invaliditet prema hrvatskim kriterijima.

Sud je utvrdio da činjenica da je Upravni sud u Zagrebu odlučio u aplikantovom predmetu na osnovu vještačenja Fonda, bez dodatne provjere njegovog stanja od strane specijaliste psihijatra kako je aplikant zahtijevao, ne predstavlja povredu njegova prava na pravično suđenje.

R.M. v. Latvia (br. 53487/13), 9.12.2021. godine

Nema povrede člana 8. EK (Opravdana privremena suspenzija roditeljskog staranja i ograničenje kontakta s ranjivim djetetom, u kontekstu nekooperativnog roditelja)

Aplikantica je gđa R.M., državljanka Letonije.

Predmet se u suštini odnosi na aplikanticinu pritužbu na odluku o suspenziji njenog roditeljskog prava u odnosu na 12-godišnjeg sina.

U februaru 2013. godine, njen sin je povjeren na brigu državnom tijelu, nakon što ga je policija pronašla na ulici u pidžami, tvrdeći da se potukao sa majkom. Roditeljsko pravo joj je vraćeno u novembru 2014. godine.

Pozivajući se na član 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), ona se žali da mjere protiv nje nisu bile opravdane, te da je naknadnim odbijanjem da joj se vrati roditeljsko pravo ona zapravo kažnjena zbog toga što se skrivala sa sinom od maja 2013. godine.

**Scott Bader d.o.o. protiv Hrvatske
Miletić protiv Hrvatske³**

Povreda člana 6. EK

Podnositeljima su povrijeđena prava na pošteno suđenje i na mirno uživanje vlasništva zbog propusta domaćih sudova da preispitaju Odluku Vlade o povlačenju i poništaju njihovih dionica.

Podnositelji su bivši dioničari Croatia banke d.d. kojima su Odlukom Vlade RH iz rujna 1999. o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke (dalje: Banka) njihove dionice povučene i poništene, te je određeno da se izdaju nove dionice Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga (dalje: Agencija). Tijekom 1999. i 2000. nekoliko dioničara te banke podnijelo je odvojene prijedloge za ocjenu ustavnosti i zakonitosti navedene Odluke Vlade, prigovarajući da su im povrijeđena ustavna prava, ujedno smatrajući da je Odluka Vlade bila nepotrebna s obzirom na financijsko stanje Banke. Ustavni sud je 2003. obustavio postupak ocjene ustavnosti i zakonitosti jer je u međuvremenu ukinut zakon na kojem se temeljila Odluka Vlade.

³ Preuzeto sa [Ureda zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava - Nova presuda - Scott Bader d.o.o. i Miletić protiv Hrvatske \(gov.hr\)](#)

Podnositelji su pred domaćim sudovima pokrenuli građanske postupke pred Trgovačkim sudom u Zagrebu protiv Banke i Agencije tražeći od suda da: (a) donese deklaratornu presudu potvrđujući da su oni i dalje imatelji dionice, (b) naloži Agenciji da prenese odgovarajući broj dionica iz svog portfelja na podnositelje. Alternativno, potraživali su naknadu štete, tražeći solidarnu isplatu naknade za protuvrijednost dionica. Domaći sudovi su odbili sve tužbene zahtjeve podnositelja, smatrajući: i) da je Odluka Vlade bila upravni akt, koji se trebao osporavati pred Upravnim sudom, ii) da tuženici nisu bili odgovorni za štetu koju su podnositelji pretrpili poništenjem dionica budući su postupali sukladno Odluci o sanaciji i restrukturiranju, a ne samovoljno i protupravno, te iii) da je Ustavni sud jedini bio nadležan ocijeniti ustavnost predmetne Odluke.

Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je Odluka Vlade o oduzimanju dionica bez naknade bila neustavna, a da su domaći sudovi odbili ispitati usklađenost iste s Ustavom i zakonom.

Imajući u vidu da je o istom pravnom pitanju već ranije rješavao u predmetu Project-Trade d.o.o. protiv RH, Sud se pozvao na svoja utvrđenja iz te presude od 19. studenog 2020. u pogledu dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva podnositelja. U bitnome, u tom predmetu Sud je smatrao da domaći sudovi nisu ispitali argumente podnositelja o tome jesu li ispunjeni uvjeti za pokretanje postupka sanacije, te da odluka Vlade nije bila podvrgnuta sudskoj kontroli, pa im je stoga povrijeđeno pravo na pristup sudu (čl. 6. Konvencije).

Nadalje, Sud je smatrao da podnositeljima nije pružena prilika učinkovito osporiti navedenu odluku Vlade, čime je miješanje bilo nezakonito, protivno čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, ne ulazeći pritom u daljnje razmatranje je li Odluka bila u općem interesu i je li postignuta pravična ravnoteža između općeg interesa i prava podnositelja.